

2. Засулько С. С. Адміністративно-правове регулювання у сфері забезпечення техногенної безпеки в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07.К., 2005.

3. Бойко М. Д. Право пенсійного забезпечення в Україні : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. К., 2006.

4. Гуцалова Ю. Є. Фінансово-економічна сутність пенсійного забезпечення в Україні. *Економічний вісник*. 2015. № 2. С. 86–93.

5. Шумило М. М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні : монографія. Київ, 2016. 680 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-64>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Хребтова Алєся Анатоліївна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Як відомо, 24 лютого 2022 року в Україні було введено правовий режим військового стану у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України. Повномасштабне вторгнення рф на територію нашої держави, серед іншого, вплинуло й на сферу державного управління. Зокрема, на правовий статус державних службовців. Таких висновків можна дійти проаналізувавши законодавчі новели воєнного часу з питань державної служби.

Так, у період дії воєнного стану в Україні, з метою належного забезпечення діяльності органів публічної влади, на законодавчому рівні було врегульовано низку проблем, які виникли щодо комплектування органів влади, а також щодо організації їх діяльності [1, с. 312]. При цьому, важливо відзначити, що конкретні ролі, обов'язки та вказівки можуть відрізнятися залежно від характеру посади службовця, юрисдикції та правових рамок, які регулюють його роботу, та, навіть, регіону та конкретної безпекової ситуації [2, с. 14].

Першочергово змін зазнав правовий статус державних службовців в аспекті трудових відносин. Маємо на увазі зміни внесені Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»

прийнятим 15 березня 2022 р. [3], що визначає особливості проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, а також осіб, які працюють за трудовим договором, укладеним з фізичними особами, у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [4]. Згідно ч. 3 ст. 1 вказаного закону, у період дії воєнного стану не застосовуються норми законодавства про працю, законів України «Про державну службу» [5], «Про службу в органах місцевого самоврядування» [6], інших законодавчих актів, що регулюють діяльність державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування у частині відносин, врегульованих цим законом [3]. Принагідно зауважимо, що його метою було врегулювання окремих питань трудових відносин в умовах воєнного часу, враховуючи необхідність забезпечення збалансованості між скороченням видатків на оплату відпусток, надурочних годин, годин роботи у святкові та вихідні дні тощо, та забезпеченням мінімально необхідних прав та гарантій працівників.

У свою чергу, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин», який набув чинності 19 липня 2022 року [7], наразі ч. 4 ст. 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» прийнятим 15 березня 2022 р. [3] передбачено, що у період воєнного стану роботодавець за заявою працівника, який виїхав за межі території України або набув статусу внутрішньо переміщеної особи, в обов'язковому порядку надає йому відпустку без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у заяві, але не більше 90 календарних днів, без зарахування часу перебування у відпустці до стажу роботи, що дає право на щорічну основу відпустку, передбаченого п. 4 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про відпустки» [8]. Таким чином, період перебування державного службовця у відпустці без збереження заробітної плати, зараховується до стажу державної служби, який надає права на встановлення надбавки за вислугу років та додаткову щорічну оплачувану відпустку [9], що становлять важливу складову правового статусу державних службовців.

Не можна оминати увагою й Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» [10], який вніс зміни у частині регулювання питання призначення на посади

публічної служби. У зв'язку з набуттям ним чинності, у період дії воєнного стану на посади державної служби, посади в органах місцевого самоврядування, посади керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, комунальних підприємств, установ, організацій керівником державної служби або суб'єктом призначення, сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради, начальником відповідної військової адміністрації призначаються без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом. При цьому, граничний строк перебування особи на посаді, на яку її призначено без конкурсу становить 12 місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану [10].

Вплинули умови воєнного стану й на антикорупційне законодавство у частині регулювання правового статусу державних службовців, зумовивши його гнучкість. Так, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [4] та «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану» [11] відтермінували подання декларації передбаченої Законом України «Про запобігання корупції» [12] особами, призначеними у період дії воєнного стану на політичні посади, на посади державної служби, посади в органах місцевого самоврядування, посади керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, посади керівників комунальних підприємств, установ, організацій, на три місяці з дня припинення чи скасування воєнного стану.

Цікавою у контексті досліджуваного питання видається також Постанова Кабінету Міністрів України № 440 від 12 квітня 2022 року, якою український уряд затвердив можливість виконання посадових обов'язків державними службовцями дистанційно. Вказаною Постановою передбачено, що у період воєнного стану для державних службовців та працівників державного органу, які перебувають на території України, за рішенням керівника державної служби в державному органі може запроваджуватися дистанційна робота у разі наявності організаційних і технічних можливостей для виконання їх посадових обов'язків. Водночас робота державних службовців та працівників державного органу за межами України допускається лише у разі службового відрядження, оформленого в установленому порядку [13].

Насамкінець, необхідно зауважити, що питання трансформації правового статусу державних службовців в умовах війни потребує подальшого вивчення.

Література:

1. Хомишин І. Ю. Публічна служба в умовах війни. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 3. С. 308–309.
2. Сушинський О. І., Калашник Н. С., Березовська Н. І. Відповідальність публічних службовців перед суспільством в умовах війни: правовий та моральний контекст. *Ефективність державного управління*. 2023. № 1(74/75). С. 10–15.
3. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 року № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року №389-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
5. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
6. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 року № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин: Закон України від 01.07.2022 року № 2352-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-20#Text>
8. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 року № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Щодо зарахування до стажу державної служби періоду перебування у відпустці без збереження заробітної плати, наданої відповідно до частини четвертої статті 12 Закону України від 15 березня 2022 року № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»: Роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби від 13 вересня 2022 року № 157 р/з. URL: <https://nads.gov.ua/npas/shchodo-zarakhuvannia-do-stazhu-derzhavnoi-sluzhby-periodu-perebuvannia-u-vidpusttsi-bez-zberezhennia-zarobitnoi-platy-nadanoi-vidpovidno-do-chastyny-chetvertoi-statti-12-zakonu-ukrainy-vid-1>
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 року №2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2259-20>
11. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану 08.07.2022 року № 2381-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2381-20#Text>

12. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

13. Деякі питання організації роботи державних службовців та працівників державних органів у період воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2022 року № 440. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-organizaciyi-roboti-derzhavnih-sluzhbovciv-ta-pracivnikiv-derzhavnih-organiv-u-period-voennogo-stanu-440>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-65>

ОСОБЛИВОСТІ ПІДСТАВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Чайка Роман Олегович

*аспірант кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права*

*Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

За весь період існування людства однією із ключових здатностей людини, яка впливає на її життя є праця. Результатом втілення соціальних та економічних прав людини і громадянина, які ілюстровані в положеннях Основного Закону, являється можливість забезпечити та створювати необхідні матеріальні блага для життєдіяльності людини. Між тим, на даний час реалізація цих положень породжує низку правових проблем і необхідність їх вирішення.

Законодавчо визначено, що за правопорушення у сфері охорони праці передбачено: кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та матеріальну відповідальність у випадках і порядку згідно з чинним законодавством [2]. У свою чергу, адміністративна відповідальність за порушення норм законодавства у сфері охорони праці є різновидом адміністративної відповідальності, яка відповідно до норм пункту 22 статті 92 Конституції України, є одним із конституційно визначених різновидів юридичної відповідальності в Україні [1].

Правопорушення у сфері охорони праці визначені в Кодексі України про адміністративні правопорушення (КУпАП). Цей Кодекс містить норми, які конкретизують правопорушення в цій сфері, зазначаючи види дій або бездіяльності, що становлять порушення